

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Відповідно до Земельного кодексу України земля є основним національним багатством. Одночасно земля є складовою нерухомого майна, фактором виробництва, об'єктом правових відносин і об'єктом капіталовкладень. Для дослідження земельних ресурсів необхідним є виділення складових частин даного об'єкта та вивчення його видів, оскільки така деталізація забезпечує визначення різних класифікаційних ознак, з метою виділення характерних особливостей облікового відображення. Крім того, на сьогодні не існує розробленої єдиної класифікації земельних ресурсів для цілей бухгалтерського обліку.

Вчені пропонують різні підходи до класифікації земельних ресурсів. Основними класифікаційними ознаками, що виділяються в працях науковців є: придатність до використання, цільове призначення, суб'єкти права власності, ознака користування та власності, галузева ознака, ознака участі в іпотечному кредитуванні, види обтяжень права власності на земельні ресурси.

Класифікація земельних ресурсів передбачена і чинним законодавством. Зокрема, Земельний кодекс України передбачає виділення дев'яти категорій земель за основним цільовим призначенням. Крім того, Земельним кодексом України визначено, що землі можуть передаватися у власність різних категорій осіб, тому земельні ресурси можна класифікувати залежно від суб'єктів права власності, від виду права власності та прав на них.

Для цілей бухгалтерського обліку доцільно здійснити класифікацію земельних ресурсів за такими ознаками: 1) види земельних ресурсів за правами на землю (на правах власності, постійного користування, оренди, на правах земельного сервітуту, емфітевізис, суперфіцій, на правах земельної частки); 2) за суб'єктами права власності (землі державної, комунальної, приватної власності); 3) за джерелами придбання (землі, придбані за рахунок власних та позикових коштів); 4) за видами обтяжень права власності на земельні ресурси (земельні ресурси з нормативними обмеженнями права власності, земельні ресурси з обтяженнями); 5) категорії земельних ресурсів за придатністю земель (землі, придатні під рілля, під сіножаті, під сільськогосподарські угіддя, землі пасовищ, непридатні під сільськогосподарські угіддя, порушені землі); 6) за використанням в господарській діяльності (землі виробничої сфери, невиробничої сфери, законсервовані та землі запасу, землі, що визнаються інвестиційною нерухомістю); 7) категорії земельних ресурсів за основним цільовим призначенням; 8) участь в іпотечному кредитуванні (землі під заставою, землі, що не беруть участь в іпотечному кредитуванні).

Для обліку земель сільськогосподарського призначення важливою є класифікація за придатністю земель та за цільовим призначенням. Крім того, класифікація за цільовим призначенням та класифікація за правами власності й видами їх обтяжень є основою для побудови системи аналітичного обліку. Класифікація за використанням в господарській діяльності, участю в іпотечному кредитуванні та за джерелами придбання є основою для здійснення аналізу земельних ресурсів, що використовуються підприємством. Класифікація за суб'єктами права власності є необхідною для визначення методологічних засад обліку земельних ресурсів різними суб'єктами.

Отже, на законодавчому рівні не передбачено єдиної класифікації земельних ресурсів, тому класифікація земельних ресурсів здійснюється виходячи з потреб користувачів. Відсутність єдиної класифікації земельних ресурсів для цілей бухгалтерського обліку ускладнює формування методики обліку земельних ресурсів. Запропонована класифікація дозволить різнобічно характеризувати земельні ресурси, що використовуються підприємствами, та є основою для формування системи аналітичних рахунків бухгалтерського обліку.